

Reportage

Dertig jaar United Cowboys

Pauline Roelants en Maarten van der Put over samenwerken in biotopen

Het collectief voor dans en performance United Cowboys uit Eindhoven bestaat in 2023 dertig jaar. Artistiek leiders Pauline Roelants en Maarten van der Put zitten op het moment van het interview midden in een reeks voorstellingen in het Staatstheater in Kassel, een eigenzinnige visie op het ballet *De Notenkraker*, die tot het einde van dit theaterseizoen loopt. Net terug van de première in Kassel, bereiden ze hun bijdrage voor aan de Dutch Design Week, die op 21 oktober begon.

De dag erna moeten ze alweer naar Kassel voor de volgende uitvoering. De Cowboys, een naam die Roelants en Van der Put hebben overgehouden aan hun eerste samenwerking, waren vooraf beducht voor de reacties. Ze zijn per slot van rekening aan de haal gegaan met een klassieker. Maar de Duitse media zijn lovend over de première en het publiek beloonde het spektakel met een daverend applaus.

Het tweetal is verantwoordelijk voor alle artistieke keuzes: de regie, choreografie, video-concepten en uitvoering, de vormgeving en de muziek. Tijdens de voorstellingen voert Van der Put de regie over de projecties van live-cams en eerder opgenomen video's op

tientallen beeldschermen. Op het toneel stuurt Roelants haar composities en soundscapes live uit vanuit een laptop.

Art House en biotopen

Deze methodiek en transdisciplinariteit komen in al hun werk terug, ook in projecten die ze in samenwerking met kunstenaars uit verschillende disciplines opzetten. Dat doen ze in hun thuisbasis, het Art House, waar jonge mensen hun werk kunnen ontwikkelen, maar ook in tijdelijke zogeheten 'biotopen' die ze bouwden in de vier grote Brabantse steden, en in Parijs, Barcelona, Olomouc, Sofia, Katowice, Keulen en Gotenburg.

Pauline Roelants
en Maarten van der
Put

René van Peer

Roelants: 'Op uitnodiging van festivals, theaters of musea "bezetten" we ruimtes om er een autarkische, tijdelijke wereld te bouwen waarin dans, beeld, geluid, video "leven". Dat kunnen gestripte theaters zijn, musea, industriële panden of monumentale oude gebouwen die een nieuwe bestemming krijgen.'

Al in hun studietijd in de jaren tachtig hielden Van der Put en Roelants zich bezig met het samenbrengen van disciplines. Van der Put studeerde film en video aan de kunstacademie in Den Haag, met een grote belangstelling voor dans en performance. Roelants studeerde moderne dans en improvisatie aan de toenmalige Theater School Amsterdam, waar ze met live video werkte. Na hun studie vestigden ze zich in Eindhoven.'

Het Art House biedt per jaar plek aan meer dan twintig jonge makers uit verschillende windstreken. Een deel komt bij hen terecht via PLAN, een organisatie voor talentontwikkeling waarin elf Brabantse gezelschappen, festivals en zalen samenwerken op het gebied van theater, dans en circus om nieuwe generaties makers op weg te helpen naar een zelfstandige, professionele praktijk. 'Anderen nodigen we uit nadat we hen hebben ontmoet bij voorstellingen, of ze komen via open calls', aldus Roelants. 'Die verspreiden we op sociale media, onder meer in de vele digitale platforms en groepen waar we deel van uitmaken. Daar krijgen we tussen de vijftig en vijfenzeventig reacties op. We duiken in de beeldtaal van zo'n maker, kijken video's, lezen artistieke statements. Daar selecteren we op, en op vragen die ze zichzelf stellen. Vervolgens spreken we met individuele makers. Als het klikt gaan ze onder onze begeleiding aan de slag. We moedigen hen aan om risico's te nemen. Als je aan het ontdekken bent, kom je immers altijd hobbels tegen. Het Art House is een veilige omgeving.'

Seasonings

De makers kunnen de resultaten laten zien in zogeheten Seasonings, presentaties in het eerste weekend van elk jaargetijde. 'Bij elke Seasoning zijn al gauw tien kunstenaars betrokken. Ze zoeken elkaar op, gaan met elkaar in

gesprek. Dan merken ze dat onder de verschillen van de disciplines ook grote overeenkomsten zitten. Als vanzelf maken ze geregeld gezamenlijke presentaties. Film met dans. Of een danser met een drummer. Maar als ze liever niet willen presenteren, dan is dat ook goed.'

De biotopen zijn tot op zekere hoogte vergelijkbaar met het werk in het Art House, maar ze zijn tijdelijk en de locatie wisselt steeds. Het proces kan drie maanden in beslag nemen, van de eerste gesprekken en oriëntatie, tot workshops, audities en de uiteindelijke biotoop. Ze doen er dan ook niet meer dan een paar per jaar. 'De eerste biotoop was in 2014, in een oud klooster in het Tsjechische Olomouc', vertelt Roelants. 'Voor de voorstelling konden we de grote binnenplaats gebruiken, maar ook de balkons en de vertrekken met beschilderde muren, het publiek bewoog zich van de ene ruimte naar de andere. Dat was met een groep dansers en performers verbonden aan United Cowboys. Deze groep groeit. Kunstenaars die we in een biotoop ontmoeten, "nemen we mee" naar de volgende. Tegenwoordig maken we de biotopen in co-creatie met lokale professionals. Die kiezen we op basis van audities. Ruim een week werken met zo'n tijdelijke community van dansers en performers mondt uit in een gearrangeerde theatrale omgeving van lichamen en objecten waar het publiek gedurende een aantal uren omheen kan lopen. Iedere kunstenaar brengt eigen skills in, net als in jazz. Daarin ontstaat een bewegend evenwicht. Door rond te lopen en hun aandacht te verdelen monteren bezoekers hun ervaring tot een film.'

Er staan nog biotopen op stapel in Eindhoven, Den Bosch, Graz, Praag, Palma en Aarhus. •

Meer informatie: www.unitedcowboys.net

René van Peer is muziekjournalist en schrijft voor Brabantse kranten en andere media, bij voorkeur over excentrische muziek

1

2

5

1 en 2
Performers in een
van de 'biotopen'
van United
Cowboys.
Fotografie:
Hans Spiegelhaar.

3
Adam Russel
tijdens een
Seasoning.
Fotografie:
Wilco Golterman

4
Performers in een
van de 'biotopen'
van United
Cowboys.
Fotografie:
Eliano Nasr

5
United Cowboys,
De Notenkraaker,
Opernhaus –
Staatstheater
Kassel, oktober
2023

3

4